

**KANCELARIA
SENATU**

BIURO ANALIZ, DOKUMENTACJI
I KORESPONDENCJI

Warszawa, 1 marca 2021 r.

BADK.DPK.133.36.2021

P10-12/21	Data wpływu petycji 22, 23 i 26 stycznia 2021 r.
	Data sporządzenia informacji o petycji 1 marca 2021 r.

ZMIANY W PRZEPISACH USTAW:

- **KODEKS POSTĘPOWANIA CYWILNEGO,**
- **O OCHRONIE ZWIERZĄT,**
- **O POMOCY SPOŁECZNEJ**

WNOSZĄCY PETYCJE: petycje indywidualne

Sebastian Adamowicz

PRZEDMIOT PETYCJI:

Autor petycji wnosi o zmiany w ustawach:

- z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego poprzez:
 - dodanie w art. 7 zdania w brzmieniu: „W postępowaniu nieprocesowym prokurator nie może żądać orzeczenia separacji ani jej zniesienia”;
 - zastąpienie w art. 722 § 1 wyrazu „urzędowo” wyrazami „z urzędu”,
 - zastąpienie w art. 8 wyrazu „obywateli” wyrazami „osób fizycznych”;
- z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt poprzez zastąpienie w sankcjach art. 37a ust. 1 i 37b ust. 1 i 2 wyrazu „lub” wyrazem „albo” i dodanie na ich końcu wyrazów „albo obu karom łącznie”;
- z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej poprzez zastąpienie w art. 110 ust. 5 i art. 112 ust. 3 wyrazu „obywateli” wyrazami „osób fizycznych”.

UZASADNIENIE WNOSZĄCEGO PETYCJE:

W uzasadnieniu petycji w zakresie art. 7 Kodeksu postępowania cywilnego autor wskazał, że prokurator nie powinien mieć prawa składania wniosków dotyczących separacji. Następuje ona tylko w interesie małżonków. Ponadto w art. 722 § 1 wnioskował o zmianę wyrazów wzorem tej w art. 228 w związku z nowelizacją z 2019 r.

W odniesieniu do postulatu zmiany w ustawie o ochronie zwierząt, autor petycji podniósł, że ustawa nieprawidłowo wskazuje karę wykroczenia.

W zakresie zmiany w art. 8 K.p.c. oraz art. 110 ust. 5 i art. 112 ust. 3 ustawy o pomocy społecznej to autor petycji wskazał, że celem zmiany jest zwiększenie ochrony prawnej osób fizycznych, w tym cudzoziemców. Zmiany wywołają pozytywne skutki społeczne.

STAN PRAWNY:

Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 1575 ze zm.) stanowi:

- w art. 7 - prokurator może żądać wszczęcia postępowania w każdej sprawie, jak również wziąć udział w każdym toczącym się już postępowaniu, jeżeli według jego oceny wymaga tego ochrona praworządności, praw obywateli lub interesu społecznego. W sprawach niemajątkowych z zakresu prawa rodzinnego prokurator może wytaczać powództwa tylko w wypadkach wskazanych w ustawie;
- w art. 8 - organizacje pozarządowe, których zadanie statutowe nie polega na

prowadzeniu działalności gospodarczej, mogą dla ochrony praw obywateli, w wypadkach przewidzianych w ustawie, wszcząć postępowanie oraz wziąć udział w toczącym się postępowaniu;

- w art. 722 § 1 - przewodniczący wzywa osoby, organy administracji publicznej lub instytucje wskazane we wniosku oraz znane sądowni urzędowo do złożenia w określonym terminie poświadczonych urzędowo odpisów dokumentów będących w ich posiadaniu albo do oświadczenia, że ich nie posiadają.

Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (Dz. U. z 2020 r. poz. 638) stanowi:

- w **art. 37a 1** - kto prowadzi hodowlę lub utrzymuje psa rasy uznawanej za agresywną bez wymaganego zezwolenia, podlega karze aresztu lub grzywny;

- **art. 37b 1** - kto, będąc przewoźnikiem w rozumieniu art. 2 lit. x rozporządzenia nr 1/2005:

1) transportuje zwierzęta bez dokumentów, o których mowa w art. 4, art. 10 i art. 11 rozporządzenia nr 1/2005, lub

2) transportuje zwierzęta bez licencji, o której mowa w art. 17 ust. 2 rozporządzenia nr 1/2005, lub

3) transportuje zwierzęta bez świadectw zatwierdzenia, o których mowa w art. 18 ust. 1 albo art. 19 ust. 1 rozporządzenia nr 1/2005, lub

4) nie zapewnia transportowanym zwierzętom warunków, o których mowa w załączniku I do rozporządzenia nr 1/2005, lub

5) nie wypełnia obowiązku określonego w art. 6 ust. 4 i 6 rozporządzenia nr 1/2005, podlega karze aresztu lub grzywny.

2. Kto, będąc:

1) opiekunem w rozumieniu art. 2 lit. k rozporządzenia nr 1/2005, nie wypełnia obowiązków określonych w art. 8 tego rozporządzenia,

2) operatorem punktu gromadzenia zwierząt, nie wypełnia obowiązków określonych w art. 9 rozporządzenia nr 1/2005, podlega karze aresztu lub grzywny.

Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 ze zm.) stanowi:

- w **art. 110 ust. 5** - kierownik ośrodka pomocy społecznej, a w przypadku przekształcenia ośrodka pomocy społecznej w centrum usług społecznych na podstawie

przepisów ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych - dyrektor centrum usług społecznych, może wytaczać na rzecz obywateli powództwa o roszczenia alimentacyjne. W postępowaniu przed sądem stosuje się odpowiednio przepisy o udziale prokuratora w postępowaniu cywilnym;

- w **art. 112 ust. 3** - kierownik powiatowego centrum pomocy rodzinie może wytaczać na rzecz obywateli powództwa o roszczenia alimentacyjne. W postępowaniu przed sądem stosuje się odpowiednio przepisy o udziale prokuratora w postępowaniu cywilnym.

DZIAŁANIA POWIĄZANE:

Pierwszym wnioskiem petycji jest postulat dodania w art. 7 Kodeksu postępowania cywilnego zdania: w postępowaniu nieprocesowym prokurator nie może żądać orzeczenia separacji ani jej zniesienia.

Zgodnie z poglądami prezentowanym w piśmiennictwie przepis ten określa zasady udziału prokuratora w postępowaniu cywilnym oraz jego uprawnienia. Prokurator ma prawo, po pierwsze, żądać wszczęcia postępowania, tj. żądać wszczęcia postępowania na rzecz określonej osoby, zarówno w postępowaniu procesowym, jak i nieprocesowym, po drugie, wziąć udział w już toczącym się postępowaniu. Jego uczestnictwo w procesie jest możliwe co do zasady we wszystkich sprawach, z zastrzeżeniem spraw niemajątkowych z zakresu prawa rodzinnego. W przypadku tej kategorii spraw może wytoczyć powództwo, jeżeli pozwala mu na to wyraźny przepis ustawy (zob. art. 22, 61¹⁶, 86 i 127 k.r.o.)¹.

Stwierdzenie, że prokurator może żądać wszczęcia postępowania w każdej sprawie, oznacza, że uprawnienie prokuratora zasadniczo dotyczy zarówno postępowania procesowego, jak i nieprocesowego, egzekucyjnego czy zabezpieczającego (zob. także uwagi do art. 398⁸ i 424¹²). Pomimo braku wyraźnego wyłączenia ustawowego w niektórych sprawach, z uwagi na specyfikę postępowania, prokurator nie może go skutecznie wszcząć. Dotyczy to np. spraw, w których strony wiąże umowa arbitrażowa, umowa o jurysdykcję państwa obcego, umowa o zagraniczny sąd polubowny, postępowań, które wymagają od wnioskodawcy złożenia osobiście określonego oświadczenia (np. art. 117 § 1 k.r.o.), czy też postępowania grupowego, w którym udział wymaga oświadczenia o przystąpieniu do grupy. Obligatoryjny udział prokuratora dotyczy postępowania w sprawie o ubezwłasnowolnienie (art. 546 § 2). Istnieją kategorie spraw, w których sąd ma obowiązek zawiadomić prokuratora o toczącym się postępowaniu, doręczając mu odpis pozwu (wniosku) i zawiadamiając o

¹ Piaskowska O.M. (red.), Kuchnio M., Majchrowska A., Panfil K., Parafianowicz J., Partyk A., Rutkowska A., Rutkowski D., Turczyn A., Kodeks postępowania cywilnego. Postępowanie procesowe. Komentarz aktualizowany, LEX/el., 2020.

terminach rozprawy. Dotyczy to postępowania w sprawach o unieważnienie albo o ustalenie istnienia lub nieistnienia małżeństwa (art. 449 § 1), o zaprzeczenie pochodzenia dziecka lub o ustalenie bezskuteczności uznania ojcostwa albo o rozwiązanie przysposobienia (art. 457), o odebranie osoby podlegającej władzy rodzicielskiej lub pozostającej pod opieką (art. 598¹), ze skargi na postanowienie komornika o ukaraniu grzywną (art. 768). Ponadto w myśl art. 59 sąd zawiadamia prokuratora o każdej sprawie, w której jego udział uważa za potrzebny².

W sprawach niemajątkowych z zakresu prawa rodzinnego wytaczanie powództw zostało ograniczone do tych, które wskazane zostały w ustawie, a więc w kodeksie rodzinnym i opiekuńczym. Są to powództwa: o unieważnienie lub ustalenie istnienia lub nieistnienia małżeństwa (art. 22 k.r.o.), o ustalenie lub zaprzeczenie ojcostwa oraz o ustalenie bezskuteczności uznania ojcostwa (art. 86 k.r.o.) i o rozwiązanie przysposobienia (art. 127 k.r.o.). Wśród powództw o ustalenie lub zaprzeczenie pochodzenia dziecka wyróżnia się powództwa o ustalenie ojcostwa, ustalenie macierzyństwa, zaprzeczenie ojcostwa, zaprzeczenie macierzyństwa, ustalenie bezskuteczności uznania ojcostwa. Prokurator nie może wytoczyć powództwa o rozwód i separację z powodu braku legitymacji czynnej. Dominuje pogląd, że w razie wytoczenia takiego powództwa podlegałoby ono oddaleniu³.

Kolejny wniosek petycji zmierza do zastąpienia w art. 722 § 1 Kodeksu postępowania cywilnego wyrazu „urzędowo” wyrazami „z urzędu”. Art. 722 jest częścią regulacji dotyczących postępowania w razie zaginięcia lub zniszczenia akt (część pierwsza Kodeksu postępowania cywilnego – postępowanie rozpoznawcze, Księga IV). Przepis ten stanowi, że przewodniczący wzywa osoby, organy administracji publicznej lub instytucje wskazane we wniosku oraz znane sądowi urzędowo do złożenia w określonym terminie poświadczonych urzędowo odpisów dokumentów będących w ich posiadaniu albo do oświadczenia, że ich nie posiadają. W uzasadnieniu autor petycji wskazuje, że zmiany należy dokonać wzorem nowelizacji art. 228 k.p.c. z 2019 r. Aktualnie art. 228 § 2 k.p.c. wskazuje, że nie wymagają dowodu również fakty, o których informacja jest powszechnie dostępna oraz fakty znane sądowi z urzędu, jednakże sąd powinien zwrócić na nie uwagę stron. Przed 2019 rokiem art. 228 regulował kwestię w ten sposób, że fakty powszechnie znane nie wymagają dowodu. To samo dotyczy faktów znanych sądowi urzędowo, jednakże sąd powinien na rozprawie zwrócić na nie uwagę stron. Zmiana ma charakter językowy.

Autor petycji wnosi także o zmiany w ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie

² Manowska M. (red.), Adamczuk A., Pruś P., Radwan M., Sieńko M., Stefańska E., Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom I. Art. 1-477(16), WKP, 2021.

³ Jakubecki A. (red.), Bodio J., Demendecki T., Marcewicz O., Telenga P., Wójcik M.P., Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz aktualizowany. Tom I. Art. 1-729, LEX/el., 2019.

zwierząt poprzez zastąpienie w sankcjach art. 37a ust. 1 i art. 37b ust. 1 i 2 wyrazu „lub” wyrazem „albo” i dodanie na ich końcu wyrazów „albo obu karom łącznie”. Przedmiotem ochrony art. 37a jest gwarancja przestrzegania ustawowych wymagań dotyczących hodowli oraz utrzymania psów rasy uznawanej za agresywną. Zachowanie sprawcy tego wykroczenia może polegać na: 1) prowadzeniu hodowli psów rasy uznawanej za agresywną bez wymaganego zezwolenia, 2) utrzymywaniu psa rasy uznawanej za agresywną bez wymaganego zezwolenia. Dla bytu wykroczenia wystarczy, że sprawca postąpi w sposób opisany chociażby w jednym z dwóch powyższych punktów. Sprawcą wykroczenia może być każdy (wykroczenie powszechne). Jest to także wykroczenie formalne, które można popełnić umyślnie albo nieumyślnie.⁴

Przedmiotem ochrony art. 37b jest gwarancja wykonywania transportu drogowego zwierząt zgodnie z wymaganiami ustawy i rozporządzeń wydanych na jej podstawie, a także rozporządzenia nr 1/2005 z 22 grudnia 2004 r. w sprawie ochrony zwierząt podczas transportu i związanych z tym działań oraz zmieniające dyrektywy 64/432 i 93/119 oraz rozporządzenie nr 1255/97 (Dz. Urz. UE 2005 L 3/1 ze zm., dalej „rozporządzenie nr 1/2005”). Zachowanie sprawcy wykroczenia określonego w art. 37b pkt 1 będzie polegało na transportowaniu zwierząt bez dokumentów wymienionych w art. 4, art. 10 i art. 11 rozporządzenia nr 1/2005. Pojęcie „przewoźnik”, którego użyto w komentowanym przepisie, oznacza osobę fizyczną. Wykroczenie z art. 37b ust. 2 pkt 2 jest wykroczeniem formalnym, którego podmiotem może być tylko operator punktu gromadzenia zwierząt. Można je popełnić umyślnie lub nieumyślnie. Wskazać należy, że wszystkie wykroczenia, o których mowa w art. 37b ustawy, są identycznie zagrożone, tj. karą aresztu w rozmiarze od 5 do 30 dni albo grzywną od 20 do 5000 zł.⁵

Uzasadniając swój postulat w tym zakresie autor petycji podniósł, że ustawa nieprawidłowo wskazuje karę wykroczenia. Zaproponował zastąpienie spójnika „lub” spójnikiem „albo”. Nadto, wniósł o dodanie możliwości orzeczenia obu kar łącznie.

Kwestię użycia spójników „lub” i „albo” omówił Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie w wyroku z dnia 9 stycznia 2019 r. w sprawie II SA/Wa 942/18. Zgodnie z uzasadnieniem prawnym tego wyroku - najczęściej używane zwroty językowe w tekstach prawnych, to spójniki: „i”, „oraz”, „lecz”, „a także” „albo”, „lub” i zwroty te służą przede wszystkim do budowania takich struktur zdaniowych, które wyrażają alternatywy rozłączną i nierozłączną, koniunkcję czy też implikację. Zgodnie z poglądami doktryny, spójnikami

⁴ Kotowski W., Kurzępa B., Wykroczenia pozakodeksowe. Komentarz, LexisNexis, 2008.

⁵ Kotowski W., Kurzępa B., Wykroczenia pozakodeksowe. Komentarz, LexisNexis, 2008.

koniunkcji są głównie wyrażenia "oraz", "lecz", "a także", "i", natomiast w tekstach odpowiednikiem koniunkcji jest przecinek (Logika dla prawników, red. Andrzej Malinowski, Wydawnictwo Prawnicze Lexis Nexis, Warszawa 2002, s. 97). Natomiast do spójników alternatywnych zalicza się słowa "albo", "lub", przy czym spójnik "albo" określa alternatywę o charakterze rozłącznym i oznacza jedno wybrane znaczenie. Innymi słowy, alternatywa rozłączna to takie zdanie złożone i zbudowane z dwóch, lub więcej zdań składowych, które wyklucza jednoczesną prawdziwość i jednoczesną fałszywość zdań składowych. Z kolei użycia spójnika "lub" w zdaniu oznacza, że mamy do czynienia z alternatywą łączną (nierozłączną), a zatem gdy jedno zdanie jest fałszywe, a jednocześnie prawdziwe. Zatem adresat tego zdania może się zachować w sposób "X", w sposób "Y", w sposób "X i Y".

Powyższe tezy potwierdza również stanowisko judykatury. I tak, w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 9 września 2008 r. sygn. akt. III CZP 31/08 stwierdzono, że spójnik "lub" oznacza alternatywę łączną (nierozłączną) i stanowi przeciwieństwo wyrazu "albo", właściwego dla alternatywy rozłącznej.

Takie samo stanowisko zajął Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 17 marca 2006 r. sygn. akt I CSK 8 I/OS, a w uchwale Składu Siedmiu Sędziów Sądu Najwyższego z dnia 29 września 2006 r. sygn. akt II UZP 10/06 stwierdzono, że "lub" wyraża "alternatywę łączną, czyli dopuszcza możliwość współwystępowania sytuacji komunikowanych przez zdanie łączone tym spójnikiem". Zatem możliwe jest spełnienie warunków wynikających z jednego lub kilku, a także ze wszystkich zdań oddzielonych spójnikiem "lub". Inaczej rzecz ujmując, zgodnie z zasadami rządzącymi logiką, alternatywą łączną (nierozłączną) jest zdanie złożone, które powstaje zbudowane przy pomocy funktora alternatywy nierozłącznej, do oznaczenia którego używa się słowa "lub". Warunkiem prawdziwości alternatywy łącznej (nierozłącznej) jest prawdziwość choćby jednego argumentu zdaniowego. Natomiast warunkiem koniecznym dla fałszywości alternatywy zwykłej jest fałszywość obu zdań składowych. Zatem warunkiem wystarczającym przy alternatywie łącznej (nierozłącznej) jest prawdziwość, tj. istnienie chociażby jednego zdania, przy czym nie jest konieczne spełnienie wszystkich warunków z innych zdań rozdzielonych wyrazem "lub". Zgodnie z poglądem przyjętym w doktrynie w przypadku połączenia znakiem alternatywy nierozłącznej kilku zdań, dla prawdziwości całego zdania, wystarcza prawdziwość przynajmniej jednego zdania składowego (Logika praktyczna, Zygmunt Ziemiński, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2002, str. 79)⁶.

⁶ Wyrok WSA w Warszawie z dnia 9 stycznia 2019 r. w sprawie II SA/Wa 942/18.

Ostatni wniosek petycji dotyczy zastąpienia w art. 8 Kodeksu postępowania cywilnego oraz w art. 110 ust. 5 i art. 112 ust. 3 ustawy o pomocy społecznej wyrazu „obywateli” wyrazami „osób fizycznych”. Uzasadniając tę propozycję autor petycji wskazał, że celem zmiany jest zwiększenie ochrony prawnej osób fizycznych, w tym cudzoziemców. Zmiany wywołają pozytywne skutki społeczne w ocenie autora petycji.

W tym miejscu wyjaśnić należy, że na mocy art. 110 ustawy o pomocy społecznej głównymi wykonawcami zadań socjalnych w gminie są ośrodki pomocy społecznej wchodzące w skład lokalnej administracji samorządowej. W gminach miejskich instytucje te noszą nazwę miejskich ośrodków pomocy społecznej, w gminach wiejskich – gminnych ośrodków pomocy społecznej. Na mocy ust. 5 tego przepisu Kierownik ośrodka (dyrektor CUS) może wytaczać na rzecz obywateli powództwa o roszczenia alimentacyjne. Wypada zwrócić uwagę, że uprawnienie to przysługuje kierownikowi jednostki, a nie jednostce organizacyjnej pomocy społecznej, co oznacza, że pracownik ośrodka ani centrum nie może wystąpić z odpowiednim pozwem. Obowiązek alimentacyjny wyznacza Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Artykuł 128 k.r.o. nakłada na krewnych w linii prostej oraz rodzeństwo obowiązek dostarczania środków utrzymania, a w miarę potrzeby także środków wychowania osobom spokrewnionym. Obowiązek ten ciąży również na małżonku, osobach pozostających w stosunku przysposobienia i powinowatych. Niezrealizowanie obowiązku alimentacyjnego nierzadko jest powodem poszukiwania wsparcia w instytucjach publicznych. Tymczasem pomoc społeczna powinna znajdować zastosowanie, gdy mimo własnej aktywności i wsparcia rodziny nie można przezwyciężyć trudności. Jeżeli istnieją osoby, które zgodnie z obowiązkiem alimentacji mogą dostarczyć osobie potrzebującej niezbędnych środków utrzymania, to ich powinności wyprzedzają świadczenia z pomocy społecznej. Uprawnienia do korzystania z tej pomocy należy zatem traktować jako wtórne i uzupełniające wobec alimentów. Możliwość wytoczenia powództwa w sprawie o alimenty przez kierownika ośrodka pomocy społecznej (dyrektora CUS) stwarza szansę na zaktywizowanie rodziny niewywiązującej się z obowiązków na rzecz osób najbliższych.

Wymaga podkreślenia, że organ pomocy społecznej nie ma kompetencji do zwalniania zstępnych z obowiązku alimentacyjnego. O braku podstaw do ustanowienia alimentów może orzec wyłącznie sąd (por. art. 32 i 445 k.p.c.). Obowiązkiem organu jest natomiast uświadomienie osobie starającej się o pomoc jej praw wynikających z obowiązku alimentacji, a także poinformowanie jej o skutkach, jakie rodzi bezpodstawna rezygnacja z tego uprawnienia. Stosownie do okoliczności organ może nakłaniać osobę do dochodzenia alimentów przed sądem, jak również kierownik jednostki organizacyjnej pomocy społecznej

może wystąpić z pozwem alimentacyjnym na rzecz takiej osoby. Pomimo że przepisy prawa nie wymagają od kierownika wstrzymania się z decyzją o wytoczeniu powództwa do czasu zajęcia stanowiska przez uprawnionego w tym zakresie, to w praktyce kierownik korzysta ze swojego uprawnienia dopiero w sytuacji, gdy osoba uprawniona nie wytoczyła wcześniej skutecznie powództwa o alimenty w swoim imieniu. Kierownik jednostki organizacyjnej pomocy społecznej wykorzystuje przez to swoje uprawnienia przede wszystkim w sytuacji, gdy osoba potrzebująca pomocy jest nieporadna lub gdy podejmowała wcześniej nieudolne próby uruchomienia postępowania przed sądem albo gdy obawia się obciążenia kosztami.⁷ Ustawodawca, formułując art. 110 ust. 5, nie uzależnił wytoczenia powództwa od spełnienia jakichkolwiek kryteriów uzyskania pomocy. Działanie polegające na wytoczeniu powództwa nie zostało także uznane za jedno ze świadczeń z pomocy społecznej (por. art. 36). Dochodzenie roszczeń alimentacyjnych przed sądem będzie uzasadnione dopiero wtedy, gdy zobowiązany nie będzie w sposób dobrowolny wypełniał świadczeń związanych z alimentacją. Wykładnia literalna art. 110 ust. 5 sugeruje, że wytoczenie powództwa może nastąpić wyłącznie na rzecz obywatela polskiego. Przyjęcie tego stanowiska oznaczałoby, że kierownik ośrodka pomocy nie może wytaczać powództw o alimenty na rzecz tych cudzoziemców, których obejmuje art. 5 pkt 2 i 3⁸.

Odnośnie do art. 112 ustawy o pomocy społecznej, to wskazać należy, że komentowany artykuł zawiera wiele postanowień analogicznych do art. 110. Najważniejszym wykonawcą zadań z zakresu pomocy społecznej w powiecie są powiatowe centra pomocy rodzinie. Ich utworzenie było jednym z efektów reformy administracji terenowej z 1998 r. Spowodowała ona decentralizację administracji publicznej w dziedzinie organizacji pomocy społecznej. Wiązały się z tym istotne zmiany kompetencyjne organów pomocy społecznej oraz zmiany struktury jednostek pomocy społecznej. Powiatowe centra pomocy rodzinie są podstawowymi samorządowymi jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej na szczeblu powiatu. W mieście na prawach powiatu zamiast PCPR działa miejski ośrodek pomocy społecznej (który może nosić nazwę miejskiego ośrodka pomocy rodzinie), wykonujący zadania powiatowego centrum pomocy rodzinie i ośrodka pomocy społecznej, albo centrum usług społecznych powstałe z przekształcenia ośrodka pomocy społecznej. Powiatowe centrum pomocy rodzinie oraz jego kierownik mają uprawnienia procesowe podobne do uprawnień odpowiednich instytucji gminnych – w zakresie kierowania

⁷ Sierpowska I., Pomoc społeczna. Komentarz, WKP, 2020.

⁸ Maciejko W., Zaborniak P., Ustawa o pomocy społecznej. Komentarz, LexisNexis, 2013.

wniosków w sprawie niezdolności do pracy, niepełnosprawności i wytaczania powództw o świadczenia alimentacyjne.⁹ Niektóre kompetencje powiatowych centrów pomocy rodzinie zostały ukształtowane analogicznie do tych, w które zostały wyposażone ośrodki pomocy społecznej. Kierownik powiatowego centrum pomocy rodzinie, podobnie jak kierownik ośrodka pomocy społecznej, może wytaczać na rzecz obywateli powództwa o roszczenia alimentacyjne (art. 112 ust. 3)¹⁰.

Analogiczną zmianę, polegającą na zmianie słowa „obywateli” wyrazami „osób fizycznych”, autor petycji proponuje wprowadzić również w art. 8 Kodeksu postępowania cywilnego. W aktualnym brzmieniu art. 8 Kpc wskazuje, że organizacje pozarządowe, których zadanie statutowe nie polega na prowadzeniu działalności gospodarczej, mogą dla ochrony praw obywateli, w wypadkach przewidzianych w ustawie, wszcząć postępowanie oraz wziąć udział w toczącym się postępowaniu. Zmiana polega na umożliwieniu organizacjom pozarządowym wszczęcia postępowania oraz wzięcie udziału w toczącym się postępowaniu dla ochrony osób fizycznych, nie tylko obywateli. Udział organizacji pozarządowych w postępowaniu cywilnym ogranicza się do możliwości wszczęcia postępowania w przypadkach przewidzianych w ustawie (zob. uwagi do art. 61–63, art. 600), wzięcia udziału tylko w tych postępowaniach, w których mogą żądać wszczęcia postępowania (art. 61 § 2), oraz z mocy ogólnego przepisu art. 63 jak również przepisów szczególnych, takich jak art. 546 § 3, przedstawienia swojego poglądu w niektórych sprawach (zob. uwagi do art. 63) bądź pełnienia funkcji pełnomocnika procesowego w oznaczonych sprawach (art. 87 § 3–6, art. 465 § 1, art. 585 § 3). Organizacje pozarządowe to podmioty wymienione w ustawie z 24.04.2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2020 r. poz. 1057 ze zm.). Zgodnie z art. 3 ust. 2 u.d.p.p. organizacjami pozarządowymi są określone osoby prawne lub jednostki organizacyjne, którym odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną, w tym fundacje i stowarzyszenia, z wyłączeniem podmiotów określonych w ust. 4 tego przepisu¹¹.

OPRACOWAŁA

Joanna Maria Leśniarek

WICEDYREKTOR

Danuta Antoszkiewicz

⁹ Sierpowska I., Pomoc społeczna. Komentarz, WKP, 2020.

¹⁰ Maciejko W., Zaborniak P., Ustawa o pomocy społecznej. Komentarz, LexisNexis, 2013.

¹¹ Manowska M. (red.), Adamczuk A., Prus P., Radwan M., Sieńko M., Stefańska E., Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom I. Art. 1-477(16), WKP, 2021.